

А. Г. Загородній

Джаків Роман

ДЖАКІВ Роман (Яцків Роман-Володимир Миколайович; 08. 11. 1939, м. Люблінєць, нині Сілез. воєводства, Польща – 14. 06. 2023) – фізик. Іноз. чл. НАНУ (2003). Від 1949 – у США. Здобув 1966 ступ. д-ра в Корнел. університеті (м. Ітака, шт. Нью-Йорк) під керівництвом майбут. нобелів. лауреатів Г.-А. Бете і К.-Г. Вілсона. Відтоді викладав у Гарвард. університеті; від 1969 – проф. теор. фізики Массачусет. технол. інституту (обидва – м. Кембридж). Наук. праці стосуються теорії частинок, високих енергій, симетрії калібрувал. полів і квант. теорії тяжіння. У співавт. пояснив розпад нейтрал. піона на 2 фотони (1969), відкрив хіральну аномалію (аномалія Адлера–Белла–Джаківа), ефект подрібнення ферміон. числа і періодичність вакууму полів Янга–Міллза, запропонував новий підхід до квантування систем із в'язами, що поліпшує підхід Дірака (1988). Розробив функціон. методи обчислення ефектив. дії для складених операторів у квант. теорії поля (1974). Автор праць з топологічно нетривіал. конфігурацій у різних моделях з калібров. полями, зокрема в чотиривимір. теорії Янга–Міллза та тривимір. неабелевій теорії Черна–Саймонза з матерією (знайшов зв'язок із двовимір. інтегровними системами); з виявлення прихов. або динаміч. симетрій у різноманіт. фіз. системах і квант. теорії поля з некомуват. геометрією. Почес. д-р Турин. (Італія) та Упсал. (Швеція; обидва – 2000) університетів, Інституту теор. фізики НАНУ (Київ, 2003). Премія Д. Гайнемана Амер. фіз. товариства (1995), медаль П. Дірака Міжнар. центру теор. фізики ім. А. Салама (м. Трієст, Італія, 1996). Співавт. праць «Intermediate Quantum Mechanics» (New York, 1968), «Lectures on Current Algebra and Its Application» (Princeton, 1972), «Dynamical Gauge Symmetry Breaking» (Singapore, 1982), «Current Algebra and Anomalies» (Princeton, 1985), «Diverse Topics in Theoretical and Mathematical Physics» (Singapore, 1995).

Основні праці

Electromagnetic fields of a massless particle and the eikonal // Phys. Lett. B. 1992. № 277 (співавтор); Gauge invariant formulations of lineal gravity // Phys. Rev. Lett. 1992. Vol. 69 (співавтор); Poincaré Gauge theory for gravitational forces in (1+1) dimensions // Annals of Physics. 1993. № 225; Radiatively induced Lorentz and CPT Violation in electrodynamics // Phys. Rev. Lett. 1999. Vol. 82 (співавтор); Lectures on Fluid Dynamics. Singapore, 2002.

Бібліографічний опис:

Джаків Роман / А. Г. Загородній // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-23921>. – Останнє поновлення : 3 серп. 2023.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).